

singulos dies sufficit, id est, sufficit si hodie laboratis pro hodierno victu: Ita nunc penè idem dicit, quasi diceret: sollicitus est vestri Deus qui animantium sollicitus est, & vegetatiuorum, & quotidianum vobis panem postulantis non denegabit. Vt quid ergo anxie felicitati estis de crastino, cum vobis ille, in diem suffecturus sit. Crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi. Id est, nolite solliciti esse pro die crastina, pro qua cras postulabitis. Sufficit diei malitia sua.

CAPVT SEPTIMVM.

Iudicaturus proximi vitium, ex festuca & margarito mensuret iudicium, ad quod discernendum oratione opus est, & operibus non falsis & mendacibus, sed iuxta sanctorum verba ambulandum & operandum.

† 2. q. 1. ca. Deus omni potes.
Luc. 6. f.
Rom. 14. a. 2. a.
1. Co. 4. a. c.
† Mar. 4. c.
Luc. 6. f.
* Ioã. 3. b.

Nolite iudicare & non iudicabimini, nolite condemnare & non condemnabimini: in quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini, † & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.

Non hic sumitur iudicare, prout iudicare significat actum iudicij iustitiæ vobis exercere: sed pro eo quod est temerè de aliquo pronunciare. Nā vt inquit Augu. de cōlaco. 4. c. sensu euangelistarū: Hoc loco nihil aliud præcipi existimo, nisi vt ea facta quæ dubiū est quo aīo fiant, in meliorem partē interpretemur, & nobis ignota nō iudicemus, id est, tanquā prima condemnemus. Iudicare enim pro cōdemnare frequens est, iuxta illud Euangelicū. * Qui nō credit, iā iudicatus est. Curiositatem ergo aut inuidentiā aliorum, qui facta alterius excutiunt, damnat hoc loco Christus. Similiter & sequentibus verbis: Nolite condemnare, & non condemnabini. Quæ verba Græcè hoc loco desunt: & videtur huc translata ex. 6. ca. Luc. Quod verò addit Matthæus: Non iudicabimini, non condemnabimini, ne putes quod sententiā iudicij diuini effugiamus, per hoc quod temerariū de alijs iudiciū non feramus, si alia ipsi, Dei correptione & iudicio digna, fecerimus. Sed quoniā qui procliuēs sunt ad peccatam de alijs iudicandum & suspicandum, ipsi quoque ferè ab alijs malè audiunt, aliorumq; sinistra suspitione & ipsi subiacent. Ideoque inquit **CHRISTVS**, Si vultis ne

tis ne perperam ac temerè de vobis mundus iudicet, nolite etiam de alijs temerè iudicare. In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini. Et qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis: id est, prout proximos vestros tractaueritis, ita & ipsi tractabimini. Si oblocutores & iniqui censores eorum fueritis, & ipsi de vobis erunt.

Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo: frater sine te iijciam festucam de oculo tuo, et ecce trabes in oculo tuo?

Hypocrita, eijce primùm trabem de oculo tuo, & tunc videbis eijcere festucam de oculo fratris tui.

† 3. q. 7. ca
Infames.

Alia ratione ostendit, quòd nequaquã leues esse debemus in temerè iudicãdis & condemnãdis aliorum actis: quia si graviora esse delicta nostra quã fratrum perpendemus, nostra ipsi iudicemus, alienis abstinentes. Festucã enim leue peccatũ fratris, trabẽ graue nostrũ vocat. Et quia vt inquit Cicero: Carere oĩ debet vitio, q̄ in aliũ paratus est dicere: noli esse curiosulus, ac nimis anxius, de minimis aliorũ darris, & de tuis excutiẽdis negligẽs.

Nolite sanctum dare canibus, neque margaritas vestras ante porcos, ne fortè conculcent eas pedibus suis, & canes conuersi dirumpant vos.

† 11. q. 3.
cap.

Sanctũ vocat Deo dicata & cõsecrata, atq; ita illi templũ illius & sacrificijs addicta vt ad profanos vsus transferri nequeat, sancti autẽ & margaritã nomine ob excellẽs eius preciũ, excellentissimũ omnĩu Dei verbũ appellat, quod indignis (hos enim porcos vocat & canes) & nihil inde profecturis, sed magis Deũ Deiq; doctrinã blasphematuris prædicari nõ vult. Hoc autem intelligamus quãdo nullus ex verbi prædicatione, ad illũ aliõũ rediturus est fructus. Nam & ipse Christus rabidis canibus Phariseis, & plerunq; in actis Stephanus & Paulus verbum prædicauerũt, et si nihil inde ad eos fructus rediturũ intelligerent; sed id fecerunt, vt conuictis eorũ & in faciẽ illis, ostẽsa eorũ manifesta peruicacia, veros fideles ab eorũ doctrina & cõuersatione abducerẽt.

Petite et dabitur vobis, querite et inuenietis, pulsate et aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit: et qui querit, inuenit; et pulsanti aperietur.

Nolite
recedere.

Inf. 15. c.
43. di. In

inãdatis.

De pœn.
dist. 1. c.

Nõnulli.

† Lu. 11. b
Iaco. 1. a.

Mar. 11. c.
Io. 14. b.

& 16. c. f.
† 1. Tess.

5. c.

Sunt qui differentiam ponant inter petere, quærere, & pulsare: mihi simplicius videtur *ἐπιτελέω* Hebraica esse, qua nos velit Deus instantes esse in oratione, sicut
 11. Theff. 5. c. Paulus ait: *ἄνευ intermissione orate.* Nulla est autem eorum ratio qui dicunt: Scit Deus qua re opus habemus, ergo non opus est petitione, & oratione. Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, inuenit. Nouit quidem Deus & qua re indigeas, & quid tibi daturus. Sed qua nõ nisi petenti daturũ se præsciuit, Ideo vult vt petamus. *Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, nunquid lapidem porriget ei? aut si piscem petierit, nunquid serpentem porriget ei? Si ergo vos cum sitis mali, nostis bona data dare filijs vestris, quanto magis pater vester qui in cælis est, dabit bona petentibus se.*

Fiduciam nobis insinuat ad petendũ, quòd quæ orauerimus exoraturi simus, à similitudine parentis terreni, qui cùm non nisi bona filijs suis terrenis dare nouerit, multò minus pater cœlestis petentibus se filijs: non fortasse ad eorum semper voluntatem, quòd aliquando non dare sed perdere esset, sed ad eorum vtilitatẽ. Cùm enim quod è re nostra futurum non est, denegat, multo amplius donat denegans, quàm donaret denegata concedens: quod de Thesei postulatione ferunt.

† dist. 1.
cap. 1.

† Omnia ergo quæcumque vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc est enim lex & prophetæ.

Luc. 6. c.

Tob. 4. c.

Summa est omnium præceptorũ, quæ ad proximi dilectionẽ pertinent: vt tantumdem illi faciamus, quantum fieri nobis vellemus, & vt vulgatus versiculus ait. Nil facias alijs, quod tu fieri tibi nõ vis, et facias alijs quod vis tibi si bene possis: Hæc est enim inquit, lex & prophetæ. i. totũ in hoc vetus testamentũ, vt nemini iniuriã faciamus, neque cuiquã quid, quod nobis fieri nollemus. † Intrate per angustam portam: quia lata porta, & spaciofa via est, quæ ducit ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eam. Quam angusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt qui inueniunt eam.

† Luc.
13. c.

Per angustã portam & arctã viã, difficilẽ ab initio virtutis iter intelligit, qua rarissimẽ vulgus incedit. Lata aut̃ porta, & spaciofa via, voluptatis via est, quòd se penò omnes

omnes coniungunt. Vult ergo Christus, non vulgi ac pluri-
morum lata via voluptatis, quæ ad interitum ducit,
suos incedere, sed paucorum, ex virtute degentium, a-
gustam virtutis portam intrare, & arcta via incedere.

Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vesti-
mentis ouium, intrinsecus autem, sunt lupi rapaces. † A fru-
ctibus eorū cognoscetis eos. Nunquid colligūt de spinis vuas,
aut de tribulis ficus? † Sic omnis arbor bona, bonos fructus
facit: mala aut arbor, malos fructus facit. Nō potest aut ar-
bor mala, bonos fructus facere, neq; arbor bona, malos fru-
ctus facere: Omnis arbor, quæ nō facit fructū bonū, excide-
tur, et in ignē mittetur. Ideo ex fructib; eorū cognoscetis eos.

Quia sunt, qui se simulant arctā virtutis via incedere,
ne errore decepti, eos sequamur & cū eis præcipites in
barathum vitiōrū ruamus, lubet ab eis nos attendere. Id
est, cauere, neq; ouium vestimentis. i. simplicitati & can-
dori, cuius tantum speciē præ se ferunt, credere, intrinse-
cus aut violentiā, quā vti lupi præ se ferunt, metuere. Et
quia difficile est à verē simplicibus eos distinguere: A
fructibus inquit, eorū cognoscetis eos. Quia vt inquit,
arbor bona malos fructus, & mala arbor bonos fructus
ferre nequeunt: neq; tribuli aut spinæ vuas ac ficus. Ita
hypocritæ licet ad tēpus improbitatē suam simulent &
tegant, diutius tamen celare se non possunt, quin quales
sunt, tales edāt fructus. φιλοτιμια, φιλαρτια, φιλαργυ-
ρια, & similia. Et licet adblandiri antea videbantur, suis
tamē vt spinæ & tribuli aculeis, tandē grauius cædūt ac
pungunt. Ne autē huiusmodi malas arbores imitemur,
ex consequenti earū excidio & exustione nos admonet.

Non omnis qui dicit mihi dñe domine, intrabit in regnum
cælorum, † sed qui facit voluntatem patris mei, qui in cæ-
lis est, ipse intrabit in regnum cælorum. † Multi dicēt mihi
in illa die: dñe dñe, nōnne in nomine tuo prophetauimus, &
in nomine tuo demonia eiecimus, & in nomine tuo virtu-
tes multas fecimus & tunc cōsistebor illis: quia nunquā noui-
uōs. † Discedite à me omnes qui operamini iniquitatem.

Admonet ne blandorū verborū speciē, abduci nos ab
hypocritis & hereticis sinamus. Videtur enim mihi hoc

† De Reg.
Iur. extra.
ca. Estore.
† Luc. 6. f.

† Lu. 6. g.
† i. q. 1. ca
† Propheta
uit.

† Psa. 6. d
† Luc. 6. f.
† Inf. 25. g.

loco nostræ tempestatis hæreticos notare, quibus nihil est tam frequens in ore, quàm speciosa illa nomina, *le seigneur, la foy, le pere celeste*, quæ cum frequenter balbutierint, toti videri volût spirituales & cœlestes, cum si pœnitens introspexeris, neminem ferè eorum inuenias, qui à recta fide & ecclesia, ad suum (vt vocant) Euangelium non transfugerit: quem non aut ambitio gloriæ; cupiditas pertraxerit, aut auaritia impulerit, aut libido incenderit. Nemo autem putet me in hoc velle eorum vitia carpere, Vt verè catholicos & ecclesiasticos vitiorum expertes, velim facere: Sed vt intelligant omnes quales habuerit nouum hoc Euangelium legislatores. Duas enim tantùm leges veras & sanctas, in scripturis inuenio, quarum vtraque & legislatorem piëtissimum, & promulgatores habuit sanctissimos. Qualis enim fuit veteris legislator Moyses, testatur scriptura, quæ eum dicit ✠ mitissimum fuisse omnium, qui super terram erant. Eius autem promulgatores patriarchæ & propheta. Et cum Deo visum est, noua inducta veterem facessere, neminem dignum duxit per quem ferretur, nisi vnigenitum Christum filium suum Iesum. Ille autem, legis à se latæ promulgatores Apostolos, ac subinde martyres, omnique sanctimonia præditos viros. Quæ autem Lutheri legislatores noui sanctimonia fuerit, nescio, nisi quòd sanctimoniam virginem, ab se seductam, imprauatam & impregnatam, monachus ipse, pro vxore duxerit: quo non magis horrendum facturus est Antichristus, cum venerit: cæterisque Euangelij sui promulgatoribus, vt idem facerent author fuit. Nam qua fuerit modestia, virulenti eius libri docent: quibus pro virili nititur, non Christi legislatoris modo legem, sed & promulgatorum eius sancita abolere, & interpretationem. Sed hæc missa faciamus. Quibus tamen admonere lectorem obiter volumus, ne sibi fucum fieri sinat ab hypocritis hæreticis, speciosa illa vocabula Christi, fidei, Charitatis, semper in ore gestantibus, & quibus ab alijs facillè disereueris eos. Non omnis enim qui mihi dicit: domine domine intrabit in regnum cœlorum, dicit sic CHRISTVS. Id est non omnis qui me confitetur, quantumcunque in me fidem ac fiduciam habere

✠ Nu. 12.
a.

habere se iactet, intrabit in regnum caelorum, sed qui cum vera fide, patris mei caelestis voluntate fecerit. Quibus verbis aperte, sola fide & oculis absque operibus, nos non saluari docemur: & si non videatur ergo mastigi euidam: qui hic asserit damnari non fidem operibus vacuam, sed hypocrisis. Nunquid enim ij fide habebant, quos asserit dicturos domine domine, none in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo demonia eiecimus & virtutes multas fecimus? Hæc sane tacere nemo potest, qui fidem in Christo non habuerit. At quia consentanea fidei opera non fecerunt, sed quæ iniqua sunt patrauerunt, propterea asserit se dicturum illis: Non noui vos discedite à me omnes qui operamini iniquitate. Nofse autem in Deo non semper sumitur pro eo, quod est notitiam alicuius habere: Hoc enim modo omnes & probos & malos nouit Deus: sed aliquando pro notitia vt vocant approbationis, qua gratum aliquem habet, quomodo hic sumendum est.

† Omnis ergo qui audit verba mea hæc, et facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui edificauit domum suam supra petram, et descendit pluuia, et uenerunt flumina, et flauerunt venti, et irruerunt in domum illam, et non cecidit. Fundata enim erat super firmam petram. Et omnis qui audit verba mea hæc, et non facit ea, similis erit viro stulto, qui edificauit domum suam super arenam: et descendit pluuia, et uenerunt flumina, et flauerunt venti, et irruerunt in domum illam, et cecidit, et fuit ruina eius magna.

Cum fides, teste Paulo, sit ex auditu, ostendit hac parabola inane esse fidei ædificium, nisi ad sint ædificio opera bona. Quod qui Dei verba audit, neque consentanea illis opera facit, perinde est ac si super arenam domum ædificauerit, quam descendens pluuia, & manantes fluij, ventiq; flantes corruere fecerunt. Quod aut pluuia, fluij, venti, uides mystica significare, licet cuiq; philosophari, modo is pie scholiaste munus non excedat. Et factum est cum consummasset Iesus verba hæc, admirabantur turbæ super doctrina eius. Erat autem docens eos sicut potestatem habens, et non sicut scribæ eorum et Pharisei.

Mirare populi attentionem, & præcipuè doctoris
 autoritatem, cuius doctrina videbatur quoddam præ
 se ferre imperium, cogereque non perperam affectos,
 sicuti erant Pharisei & scribæ sibi fidem habere: cuius-
 modi est omnis sermo Dei, à viro bono prædicatus,
 Imo & ipse tanquam futuri iudex seculi, audèter bonis
 promittebat salutem, malis autem damnationem.

CAPVT OCTAVVM.

VT CHRISTVS legem latam in monte confirma-
 ret, in descensu montis leprosum mundavit, Cen-
 turionis puerum à paralyti, & Petri socru à febre
 curavit, cum plerisque alijs egrotis. Ipse trans-
 fretans, à sommo ingruente tēpestatis
 periculo, à discipulis excitatus,
 Legionem dæmonum
 mittit in porcos.

† Mar. 1. g.
 Luc. 5. b.

C† *Vm autem descendisset Iesus de monte, secu-
 tæ sunt eum turbæ multæ. Et ecce leprosus ve-
 niens, adorabat eum dicens: Domine, si vis potes
 me mundare. Et extendens Iesus manum, teri-
 git eum, dicens: Volo, mundare. Et confestim mundata est
 lepra eius. Et ait illi Iesus: Vide, nemini dixeris, & sed va-
 de, ostende te sacerdoti, & offer munus tuum, quod præce-
 pit Moyses in testimonium illis.*

† 93. dist.
 cap. Dñs.
 Depœni.
 di. 1. cap.
 Conuer-
 timini.
 Lc. 14. a.

Nota est huius leprosi historia, restat scrupus, cur di-
 xerit ei CHRISTVS: Vide, nemini dixeris. Videtur
 mihi non planè CHRISTVS inhibuisse, sed præcepisse
 nemini diceret, priusquam sacerdotem adijisset,
 quomodo & alijs tribus discipulis in monte Tabor præ-
 cepit, vt nemini quicquam diceret de visione trāsfigura-
 tionis eius, priusquam filius hominis à morte resurre-
 xisset. Voluit enim vt inopinatò & insperatò munda-
 tum videntes sacerdotes, aut horemque miraculi agnos-
 centes, vel ipsa rei inspectione conuincerentur con-
 funderenturque. Illud enim indicant verba sequentia,
 In testimonium illis: quæ referri debent ad To, offer.
 non ad To, præcepit. Id est, vt vel mundatione tua cõ-
 uicti, in me credant. Quod enim quidam interpretatur:
 In testimonium, in legem vel ius illis, id est, offer mu-
 nus